ריבועא דנפיק מגו עיגולא פלגא. פירש בקונטרס כשאתה מרבע בתוך העיגול אתה טעל ממנו אלי הישור הנשאר בו דהייט תילתא דסולה הלכך נשם עשרה ריבוע גריך העיגול המקיפו סביב להיות כ"ד ודבר תימה הוא זה מה ענין זה אצל זה אלא יש לפרש ריבועא דנפיק מגו עיגולא פלגא מרוחבו של עוגל מחזיק רוחב הריבוע נמצא זויות של ריבוע המגיעין עד העיגול כפליים על רוחב הריבוע דקא סבר כל אמתא בריבוע תרי אמות באלכסונה ותימה היאך עשו בגמרא רבי יוחנן ודייני דקיסרי דמאחר שלא מדדו הדבר היאך עשו כלל על דבר שאיני ויש לומר דקבלה בידם לשון זה של ריבוע מגו עיגולא פלגא והוא אמת לענין המקום ולא לענין אורך החוט המקיף והרוחב דמקום הריבוע שבתוך העיגול מתמעט אלי של ריבוע דהוא תילתא דסולי עיגול אבל שאם תעשה ריבוע של עשר על עשר ותחלקו שתי וערב ותחזור ותעשה ריבוע בפנים לאלכסונה

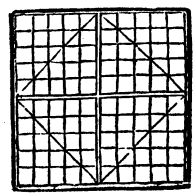

של ריבועים קטנים כענין שפירשתי לעיל נמצא ריבוע פנימי חצי של חיטן ואם תעשה עוגל של עשרה על עשרה בתוך ריבוע החיטן יהא העגול בין שני הריבועים וזה הוכחו שמרובע יתר על העיגול רביע אם כן העיגול יתר על הריבוע הפנימי חצי של פנימי דהייט (תילתא דעגולה דהייט) רביע של ריבוע חיטן וקלת תימה דלא נקט ריבועא דנפיק מגו (ה) עיגולא דהייט תילתא מכל העגול כי היכי דנקט עיגולא דנפיק מגו ריבועא ריבעא דהייט ריבעא מכל הריבוע לכך יש לפרש דהכי תרי מילי קיימי דאיירי כענין שפירשתי שעשה עיגול בתוך ריבוע וחוזר ועשה ריבוע אחר בתוך אותו עיגול ואתא למימר שנתמעט העוגל רובע של ריבוע החיטן וריבוע פנימי נתמעט מריבוע חיטן פלגא ורובע ופלגא קיימי מריבוע חיטן ואם תאמר והלא ריבוע של שבעה על שבעה אם תעשה בו עוגל של שבע על שבע

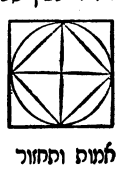

אמות ותחזור ותעשה בתוך העוגל ריבוע של אלכסונו שבעה כמדת העוגל הוה ליה ריבוע פנימי חמשה על חמשה לפי חשבון של אמתא ותרי חומשי באלכסונה ומשכחת לה בריבוע פנימי יתר מחצי של חיטן דיש בפנימי כ"ה רצועות של אמה על אמה ובחיטן לא משכחת אלא מ"ט ויש לומר שזה הוי במה שהוכחנו דחשבון של אמתא ותרי חומשי איו מכוון דאיכא תפי וא"כ אין בריבוע הפנימי ה' על ה' דאם היה בו ה' על ה' היה אלכסונו עולה תפי מז': **ותיהוי** חיטוה בית שער לפנימית ותחייב במזוזה. ובית שער חייב במזוזה כדתניא בהקומן רבה (מנחות דף נג:) בית שער אכסדרה ומרפסת חייבין במזוזה,ותימה דבפרק קמא דיומא (דף יא: ושם) אמרינן דממעטינן לה ממזוזה מדכתיב "בית" מה בית מיוחד לדירה יצאו אלו שאין מיוחדין לדירה? ויש מחלקין בין פתוחין לבית ולפתוחין לגינה וקשיא דאם כן הוה ליה לשנויי הכי התם במנחות (שם) דפריך אדרב חסדא דאמר אכסדרה פטורה מן המזוזה וא"ל הא דאורייתא הא דרבנן והא דלא משני התם במנחות,דמשמע ליה דרב חסדא "פטורה"=לגמרי קאמר אפילו מדרבנן:

סוכת טוחים. כל הך דקתניב הכא אמר בשמעתין דלא בני חיובא נינהו דקסבר גרי אריות הן והא דאמר פרק שני דיבמות (דף כה:) דאחד גרי אריות ואחד גרי תלמות הלכה כולם גרים הני מילי כשנתגיירו לגמרי אבל גרי טוחים כתיב בספר מלכים (ב ח) אם ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים ומאן דאמר טוחים גרי אמת קסבר דאחר כך ניתקנו :

סוכה

ריבועא דנפיק מגו עיגולא פלגא, ולא היא דהא קחזינן דלא הוי כולי האי: א"ר לוי משום ר"מ "שתי סוכות של יוצרים זו לפנים מזו-הפנימית אינה סוכה "וחייבת במזוזה והחיצונה סוכה ופטורה מן המזוזה, ואמאי, תהוי חיצונה כבית שער ותתחייב במזוזה! משום דלא קביע. *תנו רבנן: סוכת גוים, סוכת נשים, סוכת בהמה, סוכת בורות, סוכה מכל מקום, כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה מאי כהלכתה? אמר רב חסדא "והוא שעשאה לצל, "סוכה מכל מקום" לאתויי מאי? לאתויי סוכת רקב"ש דתנו רבנן "סוכת רקב"ש: סוכת רועים, סוכת קייצים, סוכת בורגנין, סוכת שומרי פירות, סוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה מאי "כהלכתה" אמר רב חסדא והוא שעשאה לצל, "סוכה מכל מקום" לאתויי מאי? לאתויי סוכת גנב"ך, האי תנא – דגנב"ך אלימא ליה גנב"ך משום דקביעי וקא תנא 'מכל מקום' לאתויי רקב"ש דלא קביעי והאי תנא – דרקב"ש אלימא ליה רקב"ש=דבני חיובא נינהו ותנא 'מ"מ' לאתויי גנב"ך דלאו בני חיובא נינהו:

מתני'

לבל ריבועא מגו עיגולא פלגא. כשאתה מרבע בתוך העיגול אתה מוציא ממנו אלי הישור הנשאר בו דהייט תילתא דסוליה הלכך נשם עשרה ריבוע גריך העיגול המקיפו סביב להיות עשרים ואחד: ולא מילתא היא. דהא לאו הוי שיעורא טלי אלי אלא שיהא רחב כשיעור אלכסונה של מרובע וכל אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשי באלכסונו: שתי סוכות של יוצרים. כך היה דרך של יוצרי כלי חרס בימיהן-עושין להם שתי סוכות זו לפנים מזו בפנימית הוא דר ומלגיע קדרותיו ובחיצונה הוא עושה מלאכתו ומוציא קדרותיו למכור: פנימית אינה סוכה. אם בא ליכנס בתוכה בחג נשם סוכה ואע"ג דלא בעינן סוכה נשם חג דהא כבית הלל קיימא לן דמכשרי סוכה שנה במתניתין (דף י:), הכא איכא סוכה דלא מיכחרא מלתא דנשם סוכה הוא דל בו דהא כל ימות השנה דייר האש ורוב תשמישו וסעודתו ושינתו שם: וחייבת במזוזה. לעולם משום דכל דירתו בה: החיצונה סוכה. ויוצא בה ידי חובתו ואין צריך לסותרה ולעשותה נשם חג כבית הלל ומשום היכירא דמלוה ליכא למיסר דכיון דשלוה שתא לאו הכא דייר והשתא דייר בה איכא היכירא: ופטורה מן המזוזה. לעולם דלאו דירה היא שאינה עשויה אלא לצאת ולבא דרך שם ולהכניס שם תגרים: ותיהוי כבית שער הפנימית. דקי"ל במנחות בהקומן רבה (דף נג:) דחייב במזוזה – מדרבנן, בית שער

מנחות מב.

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה ריבועא דנפיק וכו' וקלת תימה וכו' ומגו עיגולא תילתא דהייט תילתא מכל העיגול:

גליון השס

גמ' תנו רבנן גנב"ך. ע' ניסין דף מט ע"ב תוס' ד"ה כל:

פירק"א בלע"ז שלפני הבית: מקום דלא קביע. לא זו ולא זו דבר קבוע ואין הפנימית השוכה להיות לה בית שער: סוכת גוים. שעשויה לדור בה בימות החמה: סוכה מ"מ. אפילו פחותה מאלו ולקמיה מפרש מאי היא: מאי כהלכתה. מאי אתא לאשמועינן דאיש שתהא עלתה מרובה מחמתה וכדבר שכשר לסכך בו פשיטא לנו משום דריעת במילי אחרייתא שלא נעשית לשם סוכה תתכשר אף בפסולות: אמר רב חסדא. האי "כהלכתה" דקאמר הוא שמסוככת יפה דמוכחת מלתא שעשייתה הראשונה לצל היתה ולא לגיעות בעלמא דאע"ג דסוכה לשם חג לא בעינן, לשם סוכה בעינן ולצל הוא דמיקריא סוכה שסוככת מן החורב: רקב"ש. שומן רועים קיילים בורגנין שומרי פירות ולקמן פריך מאי גרישותייהו דהני מהכך לגעיל דקרי ליה סוכה מכל מקום": רועים. שעשו סוכה בשדה בתוכה מפני השרב ושומרים לאנם: קיילים. שומרי קיצות השמוחין בשדה לייבש: בורגנין. שומרי העיר ושלן ירושלים-הם אבל סוכה זו לא לשם חג נעשית: סוכה מכל מקום. דאפילו פחות מאלו והייט הכך דלעיל כדמפרש לקמן דהאי תנא תשיבי ליה הני משום דישראלים ניהו וחייבין בסוכה וראויה סוכתן להכשיר יותר מסוכת גנב"ך גויים בהמה רועים שאין חייבין בסוכה: אלימא. תשובה להכשיר: סוכת רקב"ש לא קביעי. פעמים רועין כאן ופעמים רועין כאן כשאכלו את המרעה וכן קיילים כשיבשו הולכין להם וסותרין סוכתן:

מתני'

מסורת הש"ס

נג א מוש"ע א"ח סי' תרלו סעיף ג:

גד ב מיי' פ"ז מהלכות מחוזה הלכה ט סמג עשין כג טוש"ע י"ד סי' רפ' סעיף יב:

גה ג ד ה מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה ט סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרלה:

נוסחא

ג סוכתי: קצרים (בנוסח חיצוני)
ב. גנב"ך
ג. רקב"ש

מהגה

גנב"ך/רקב"ש

רבינו חננאל

דקיסרי קאמר נמצאת שמועה דר' יוחנן אליבא דדייני דקיסרי אטורה: א"ר מאיר משום ר' לוי ב' סוכות של יוצרים כו'. פשוטה היא. ת"ר סוכת גוים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת בותים סוכה ס"מ כשירה. ובלבד שתהא עשויה לצל ומסוככת כהלכתא וכן סוכת רועים סוכת קייצין סוכת בורגנין סוכת שומרי פירות סוכה ס"מ כשירה ואסיקנא סוכת גוים וסוכת נשים וכיוצא בהן דלאו בני חיובא נינהו אם היא עשויה לצל ומסוככת כהלכתא כשרה וכ"ש סוכת רועים וקייצים ובורגנין ושומרי פירות דבני חיובא נינהו שסוכתם

מהגה

"האי תנא" הסברים לפי ג' הבריתות מה ענינות לל כל זו אל הינו גנב"ך אול רקב"ש

[מהר"ם מוחק זה]